

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gofal
DYDDIAD	4ydd o Fehefin, 2026
TEITL	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet dros Blant a Chefnogi Teuluoedd
RHESWM DROS GRAFFU	Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor graffu ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.
AWDUR	Sharron Williams Carter, Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd
AELOD CABINET	Cynghorydd Menna Trenholme

1. Pam fod angen ei graffu?

Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor graffu ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.

2. Cefndir / Cyd-destun

2.1 Cefndir / Cyflwyniad

Pwrpas yr adroddiad yma yw eich diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet dros yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yng Nghynllun y Cyngor; gwaith dydd i ddydd yr Adran; ynghyd â'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau.

Rydym yn gweithredu ar Gynllun y Cyngor 2023-28, ac yma rwyf yn adrodd ar y cynnydd a wnaed hyd at ddiwedd Mawrth, 2026 ar gyfer cynllun awtistiaeth a darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan. Mae'r holl faterion wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu herio gennyf mewn cyfarfod herio perfformiad, ac rwyf yn fodlon gyda pherfformiad yr Adran.

2.2 Rhesymeg a chyfiawnhad

Perfformiad Prosiectau Cynllun y Cyngor

Mae gan Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd ddau brosiect yng Nghynllun y Cyngor, Cynllun Awtistiaeth a Chynllun datblygu darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan.

Cynllun Awtistiaeth

Mae'r cynllun Awtistiaeth yn parhau i ffynnu, gyda galw cynyddol am wasanaeth. Mae anghenion a chymhlethdodau unigolion awtistig a'u teuluoedd yn gymhleth i ddadansoddi yn enwedig os oes trawstoriad o anghenion megis trawma, tlodi, rhieni niwrowahanol, Plant mewn gofal, achosion amddiffyn Plant felly mae'r angen i weithwyr cymdeithasol allu ymgynghori, trafod achosion a gofyn am fewnbwn uniongyrchol gweithiwr allweddol sy'n arbenigo yn y maes yn profi i fod yn llwyddiannus ar nifer o achosion, sydd wedi

arwain at ostyngiad mewn angen a statws (o Amddiffyn Plant i Gynllun Gofal a Chefnogaeth) a nifer o achosion wedi cau yn dilyn ymyrraeth. Mae yna restr aros fer erbyn hyn ar gyfer cefnogaeth uniongyrchol gweithiwr allweddol.

Mae'r rhaglen hyfforddi staff yn parhau ac yn datblygu gyda gwahanol lefelau o hyfforddiant sydd yn ddibynnol ar y swydd. O hyfforddiant sylfaenol i'r oll weithle drwodd i hyfforddiant uwch ar gyfer swyddi arbenigol megis gweithwyr gofal cymdeithasol a rheolwyr tîm. Mae'r tîm bellach yn hyfforddi gweithwyr i hwyluso a rhedeg grwpiau a rhaglenni cefnogi ac addysgol i rieni a gofalwyr yn ogystal â grwpiau hunaniaeth i bobl ifanc awtistig. Mae rhaglen hyfforddi ar gyfer rhieni maeth hefyd ar waith.

Mae grwpiau megis 'Paned a Sgwrs' i rieni a gofalwyr sydd yn cael siaradwyr gwadd i fynychu i drafod materion penodol a chlwb Niwro i bobl ifanc yn parhau i fod yn llwyddiannus. Parhau hefyd mae'r cydweithio ag Adran Addysg, gwasanaeth Niwro ddatblygiadol, staff mewnol ac allanol ac ymgysylltu â'r trydydd sector.

Ap Niwro Cymru sydd wedi ei ddatblygu gan Awtistiaeth Gwynedd ar gyfer darparu Gwybodaeth, Cyngor a chymorth i'r gymuned ND a phobl broffesiynol yn parhau yn llwyddiannus iawn. Defnydd o'r Ap ar gynnydd a siroedd eraill yn rhanbarthol gyda diddordeb yn defnyddio'r Ap.

Gwaith oed trosglwyddo yn cynyddu a mwy o achosion yn cael ei adnabod er mwyn paratoi a chynllunio a chydweithio a gwasanaethau oedolion i sicrhau os oes anghenion ei bod yn cael eu cyfarch gan un o dimau ôl 18. Grŵp achosion oedolion bregus wedi ei ail sefydlu, Rôl i'r tîm awtistiaeth gefnogi gwasanaethau statudol oedolion i gyfarch anghenion ac edrych ar achosion drwy lens ND ac i nadu unigolion ddisgyn rhwng gwasanaethau.

Hyderwn nad oes pryderon presennol yn sgil y cynllun hwn ar hyn o bryd. Mae pryder yn codi am y flwyddyn nesaf lle bydd arian ar gyfer y cynllun yn dod i ben Mawrth 2027 ac felly yn creu ansefydlogrwydd am barhad y gwasanaeth ac effaith buasai'r adnodd yma yn cael ar ddefnyddiwr gwasanaeth.

Darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan

Mae'r Cynllun datblygu darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartref grŵp bychan wedi datblygu'n sylweddol erbyn hyn. Mae'r cartref sydd ym Morfa Bychan yn weithredol gyda 2 blentyn yn byw ynddo ers 2025 ac rydym wedi derbyn cofrestriad gan Arolygiaeth Gofal Cymru. Ar gyfer y cartref yn Neiniolen, mae bellach yn weithredol gyda 2 blentyn yn byw yn ynddo. Rydym dal yn disgwyl i dderbyn cofrestriad gan Arolygiaeth Gofal Cymru oherwydd bod darn o waith rheolaeth adeiladu angen ei gwblhau ond yn obeithiol bydd y cofrestriad wedi ein cyrraedd cyn y Rhâf. Rydym mewn cysylltiad parhaus ag Arolygiaeth Gofal Cymru am y cais cofrestriad.

Mae'r trydydd tŷ sydd ganddom yn Edern yn parhau i gael ei adnewyddu er mwyn sicrhau bod gofynion rheoliadau yn cael eu cwrdd i dderbyn cofrestriad gan Arolygiaeth Gofal Cymru. Mae hyn eisoes yn wir am y tŷ yng Nghriccieth. Rydym yn obeithiol bydd y 2 dŷ yma yn weithredol cyn diwedd y flwyddyn.

Mae'r chwilio manwl am dŷ priodol yn nalgylch Meirionnydd wedi cael ei gynnal am fisoedd lawer, fodd bynnag oherwydd safon y tai sydd ar y farchnad bresennol nid ydynt

yn addas ac nid ydynt yn cwrdd â'r safon o fewn y rheoliadau ar gyfer cofrestrriad Arolygiaeth Gofal Cymru. Efallai yn y dyfodol bydd angen edrych ar lefydd tu allan i'r dalgylch yma er mwyn gwneud yn siŵr bydd gan Wynedd ddarpariaeth ddigonol er mwyn gallu darparu gofal preswyl i blant Gwynedd drwy gynllun y Llywodraeth o ddileu elw o ofal erbyn 2030.

Gwaith dydd i ddydd yr Adran

Yn bresennol mae 293 o blant mewn gofal yng Ngwynedd sydd yn 10 plentyn ychwanegol i'r hyn llynedd. Newyddion positif ddaeth dros y flwyddyn ddiwethaf yw clywed fod 7% o blant wedi gadael gofal ac wedi dychwelyd adref. Canran bositif arall y dylid amlygu yw'r nifer o gynadleddau achos ble bu llais / barn y plentyn (5+oed) ei glywed. Roedd y canran hwnnw'n 96%, sydd yn uwch na'r chwarter cynt, rydym dal yn gweithio'n galed i wneud yn siŵr bod llais y plentyn yn cael ei glywed. Mae canran asesiadau wedi eu cwblhau gan ddefnyddio iaith y plentyn wedi cynyddu bellach i 100% sydd yn newyddion da i deuluoedd. Yng Ngwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid gostyngodd nifer y bobl a ddaeth i mewn i'r gwasanaeth am y tro cyntaf i 20 (-17%), sy'n cael ei groesawu o ystyried yr ymdrechion a wnaed gan y gwasanaeth a'r Bwrdd rheoli yn ystod y ddwy flynedd diwethaf. Mae Tîm allan o oriau hefyd yn gwneud gwaith ardderchog yn sicrhau bod pob galwad wedi derbyn ymateb cyn i'r sifft orffen. Mae'r Gwasanaeth Blynyddoedd cynnar wedi bod yn gwneud gwaith arbennig dros y flwyddyn gyda theuluoedd. Roedd 39 sesiwn hwyl wedi cael ei gynnal yn ystod 25-26 gyda 1,142 o blant wedi mynychu'r sesiynau. Yn ogystal roedd 706 o blant a 323 o rieni wedi mynychu 34 sesiwn y Trelar Chwarae yn ystod y flwyddyn. Yn ystod y flwyddyn roedd Gwasanaeth Teuluoedd yn Gyntaf wedi derbyn Statws RAG o wyrdd gan y Llywodraeth, sydd yn newyddion da.

Mae'r flwyddyn hon wedi bod yn heriol iawn i'r Adran gyda llwyth gwaith wedi codi yn sylweddol yn y 2 flynedd diwethaf. Rhaid nodi pryder yn y nifer o gyfeiriadau y ceir i'r tîm derbyn sydd wedi cyrraedd yr uchafswm y maent wedi erioed wedi cael sydd dros 8,000. Wrth fod niferoedd o gyfeiriadau wedi codi, mae hyn yn codi niferoedd trafodaethau strategaeth gychwynol sydd wedi codi o 548 am y flwyddyn 23-24 i 759 eleni. Mae hyn wedyn yn codi'r niferoedd sydd yn symud o strategaethau cychwynol i Rhan 47 o 369 am y flwyddyn 23-24 i eleni sydd yn 628 achos sydd bron wedi dyblu mewn dwy flynedd. Gyda hyn mae'r timau i gyd yn teimlo'r pwysau gyda'r nifer o gyfeiriadau ond hefyd gyda chymhlethdod yr achosion. Mae pob tîm wedi datgan bod achosion pob blwyddyn yn mynd yn fwy cymhleth a mwy o blant yn dod o dan y categori amddiffyn plant. Mae hyn yn cael ei weld yn amlwg yn y gwaith o ddydd i ddydd gyda niferoedd o adolygiadau amddiffyn plant wedi codi 156 yn y 2 flynedd diwethaf gyda 82 plentyn ychwanegol wedi bod ar y gofrestr amddiffyn plant yn y 2 flynedd diwethaf. Mae'r Tîm 16+ hefyd yn parhau i adrodd fod galw am wasanaethau ar ei uchaf, a bod 251 achos yn agored iddynt yn bresennol. Hyn ydi'r uchaf mae achosion wedi bod ers sefydlu'r tîm. Mae nifer uchel o achosion a diffyg staff yn creu pryder a phwysau gwaith uchel. Gwelwn batrwm clir fod y galw ar yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd yn codi ac felly'r pwysau sydd ar ein staff.

Rhaid pwysleisio ein bod wedi cydnabod y pwysau gwaith cynyddol hwn ar ein gweithlu. Drwy'r pwysau gwaith cynyddol rydym fel adran wedi cyflwyno bidiau ac mae nifer o fidiau llwyddiannus ar gyfer 2025-2026. Mae hyn yn cynnwys 5 bid i gyd. £400,000 ar gyfer 7 swydd yn y timau gweithredol. £300,000 ar gyfer gwasanaeth preswyl arbenigol mewn 1 tŷ. £500,000 ar gyfer lleoliadau all-sirol. £200,000 ar gyfer Taliadau Uniongyrchol

Derwen. £800,000 ar gyfer Gweithwyr Cefnogol Derwen. Mae'r bidiau yma yn dod i gyfanswm o £2.2 miliwn. Cafodd nifer o fidiau ei rhoi oherwydd bod nifer cyfeiriadau wedi codi yn sylweddol a chymhlethdodau achosion hefyd wedi mynd yn gymhleth. Yn ogystal ar ffaith bod mwy o deuluoedd angen mewnbwn y timau Plant. Drwy fod yn llwyddiannus gyda'r bidiau mae yn rhoi cysondeb i wasanaethau a rhoi'r gorau i blant a theuluoedd. Gwyddwn y bydd yn heriol denu staff, yn enwedig staff profiadol a chymwys, ond gydag amser gobeithiwn y daw'r ychwanegiadau hyn a rhywfaint o ryddhad i'n gweithlu cydwybodol.

Adroddiadau Archwilwyr Allanol

Cafwyd Adolygiad Ymarfer Plant 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder' ei gyhoeddi Dydd Mawrth y 4ydd o Dachwedd. Rydym ar hyn o bryd fel adran yn cydweithio gyda'r Adran Addysg i ymateb i'r argymhellion yn llawn ac yn brydlon. Mae'r Adran yn rhoi diweddariad ar yr argymhellion sydd wedi deillio'r o'r adolygiad i gyfarfodydd cynllun ymateb. Yn ychwanegol i hyn rydym wedi bod yn llwyddiannus mewn bidiau i greu swyddi ar gyfer y flwyddyn ariannol 26-27 sydd yn deillio o argymhellion Adolygiad Ymarfer Plant 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder'.

Mae nifer o arolygiadau ar gyfer yr Adran Blant a Chefnogi Plant a Theuluoedd yn ystod y flwyddyn. Cawsom arolygiad ar y cyd gydag Adran Addysg gan Arolygiaeth Gofal Cymru ac Estyn wythnos cychwyn y 10fed o Dachwedd oedd yn canolbwyntio ar ddiogelu. Yn dilyn yr arolygiad nodwyd bod gwaith cadarnhaol yn y ddwy adran a bod 4 meysydd gwella angen sylw. Bydd angen sicrhau cysondeb gyda llais y plentyn, trefniadau sicrwydd ansawdd yn ei le a chryfhau hyfforddiant diogelu yn y Cyngor. Roedd y pedwerydd maes yn nodi beth roedd yr Awdurdod yn gorfod eu gwneud sef hysbysebu atgyfeiriwr mewn 7 diwrnod, ymgysylltu â'r plentyn pan fo'n datgan risg o niwed/cam-drin/esgeuluso, cryfhau trefniadau comisiynu a monitro cytundebau gwasanaethau a sicrhau cyfraniad rheolaidd ymarferwyr allweddol i drafodaethau strategaeth. Mae gwaith eisoes ar y gweill i gryfhau'r berthynas rhwng yr Adran Addysg ac yr Adran Blant. Rydym yn y broses o greu strategaeth llais y plentyn er mwyn greiddio llais y plentyn yn ein prosesau presennol. Mae gan yr Adran Blant bellach Fframwaith Sicrwydd Ansawdd sydd wedi deillio o'r argymhellion.

Yn y 3 mis diwethaf rydym wedi bod yn hynod o brysur gydag arolygiadau i'r Gwasanaeth Mabwysiadu, Gwasanaeth Derwen a Gwasanaeth Maethu. Mae pob Gwasanaeth wedi cael canlyniadau cadarnhaol yn dilyn yr arolygiadau gydag argymhellion sydd yn derbyn sylw gan yn Adran er mwyn cryfhau'r gwasanaethau. Gyda Gwasanaeth Mabwysiadu mae nifer o'r gwaith yma yn rhanbarthol yn cael sylw. Yn dilyn yr arolygiad roedd yr adroddiad yn gadarnhaol iawn ar gyfer y Gwasanaeth Derwen. Mae popeth yn yr adroddiad yn nodi safon dda gan y Gwasanaeth. Nid ydym wedi derbyn yr adroddiad llawn ar gyfer yr arolygiad y Gwasanaeth Maethu eto oherwydd bod yr arolygiad yn ddiweddar iawn.

3. Ymgynghori

Mae'r adroddiad wedi ei greu yn seiliedig ar wybodaeth a chynnwys cyfarfod diweddaraf i herio a chefnogi perfformiad yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, gyda'r Cyfarwyddwr,

Pennaeth yr Adran, Penaethiaid Cynorthwyol, Rheolwyr Gwasanaeth, Uwch Swyddog Gweithredol a minnau yn bresennol yn y cyfarfod hwn.

Atodiadau

Atodiad 1: Adroddiadau cynnydd cerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor

Atodiad 2: Mesuryddion Perfformiad yr Adran